

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์
PERFORMANCE OF STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM
OF KLONGTOMRATRANGSAN SCHOOL

ณัฐกานต์ รักษา¹

NATTHAKARN RUKSA

สายสุตา เตียเจริญ²

SAISUDA TIACHAROEN

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ และ 2) แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 87 คน รวมทั้งสิ้น 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา ด้านการคัดกรอง และด้านการส่งต่อ

2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ พบว่า 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษาควรจัดทำแบบบันทึกและรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในภาพรวมแบบรายห้องหรือระดับชั้นเรียน 2) ด้านการคัดกรอง สถานศึกษาควรมีการคัดกรองนักเรียนเพิ่มอีก 1 กลุ่ม คือ กลุ่มความสามารถพิเศษ 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่ม อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 4) ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา สถานศึกษาควรเพิ่มบทบาทของครูแนะแนวในการดำเนินกิจกรรม และ 5) ด้านการส่งต่อ สถานศึกษาควรมีการชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนและผู้ปกครองยอมรับถึงเหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ที่ได้รับจากการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

คำสำคัญ: การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The purposes of this research were to study; 1) the performance of student care and support system of Klongtomratrangsang School, and 2) the guideline to develop the performance of student care and support system of Klongtomratrangsang School. The research populations were 5 school administrators and 87 teachers of Klongtomratrangsang School, totally 92. The research instruments were opinionnaire about performance of student care and support system based on OBEC and structured Interview. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and content analysis.

The findings reveal that:

1. The performance of student care and support system of Klongtomratrangsang School was at high level in overall and when each aspect was considered, 1 aspect was at a highest level, namely knowing individual students aspect and 4 aspects were at a high level, ranking from the highest to the lowest by arithmetic mean; there are promoting and developing aspect, preventing, helping and problem-solving aspect, screening aspect and forwarding aspect.

2. The guidelines to develop the performance of student care and support system of Klongtomratrangsang School had guidelines such as: 1) the knowing individual students aspect; school should take recording and reporting the results of knowing individual students in overall and class separation. 2) the screening aspect; school should screen one more additional group of student, namely talent or gifted group. 3) The promoting and developing aspect; school should provide more variety of activities that is appropriate with their aptitudes, interests and cover all groups of students at least once per semester. 4) The preventing, helping and problem-solving aspect; guidance teachers should be authorized the preventing, helping and problem-solving activities and 5) the forwarding aspect; school should clearly explain to the parents about the reasons, necessities and benefits of student forwarding to the experts.

Keyword: PERFORMANCE OF STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM

บทนำ

สภาพสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างก้าวกระโดดส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนของชาติซึ่งกำลังอยู่ในช่วงวัยของการเรียนรู้ ค้นหา และพัฒนาตนเอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และจุดเน้นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีเป้าหมายให้ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน (ฉก.ชน.สพฐ.) ดำเนินการขับเคลื่อนโดยคำนึงถึงสิทธิของนักเรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสม พัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ โดยกำหนดให้ทุกสถานศึกษานำไปดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นให้ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน ภายใต้การขับเคลื่อนและสนับสนุนของผู้บริหารและการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาต.ระปี ได้มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของครอบครัวที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่แตกต่างกันด้วย ดังนั้น การทราบข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษาได้ทำความรู้จักและมีความเข้าใจในตัวนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อเป็นประโยชน์ในการให้ ความช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน คลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี มีสภาพการดำเนินงานเป็นอย่างไร และต้องการทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหาร หัวหน้างาน และครูผู้สอนที่มีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้เหมาะสม อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือ มีพัฒนาการอย่างเต็มความสามารถเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี

สมมติฐานของการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชวรุณรังสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง
2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชวรุณรังสรรค์ เป็นพหุแนวทาง

วิธีการวิจัย

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนคลองท่อมราชวรุณรังสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอน รวมทั้งสิ้นจำนวน 92 คน ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัย จำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 87 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน
2. ตัวแปรที่ศึกษา เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวคิดการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา พ.ศ.2547 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 5 ภารกิจสำคัญ คือ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ ดังแผนภูมิที่ 1

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรอง
3. การส่งเสริมและพัฒนา
4. การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อ

แผนภูมิที่ 1 ขอบเขตของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชวรุณรังสรรค์ตามแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา พ.ศ.2547 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบกำหนดตัวเลือกไว้ (force choice) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชูร์รังสรรค์ตามแนวคิดการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา พ.ศ.2547 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 31 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยมีคำถามในการสัมภาษณ์จำนวน 5 ข้อ ตามแนวคิดการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา พ.ศ.2547 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชูร์รังสรรค์

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้เกิดความตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากนั้นนำผลการศึกษามาสร้างเป็นเครื่องมือวิจัยและปรับปรุงภายใต้คำแนะนำของคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ จากนั้นนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective Congruence) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยกำหนดผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ได้คืนมาคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.937 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากนั้นนำผลการศึกษามาสร้างเป็นเครื่องมือวิจัยและปรับปรุงภายใต้คำแนะนำของคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ และกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูแนะแนว และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้นจำนวน 6 คน จากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างไปสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)
2. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใช้ค่ามัธยฐาน (arithmetic mean: μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: σ) และนำค่ามัธยฐาน คณิตที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)
3. ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) กับบุคลากรเป็นแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบข้อคำถามของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี ของผู้ตอบแบบสอบถามจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 92 คน ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่ามัธยฐานคณิต (arithmetic Mean: μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: σ) และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์กับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรำไพพรรณี

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	μ	σ	ระดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.58	0.47	มากที่สุด
2. ด้านการคัดกรอง	4.38	0.64	มาก
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	4.48	0.58	มาก
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา	4.42	0.60	มาก
5. ด้านการส่งต่อ	4.37	0.64	มาก
รวม	4.44	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.47$) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.58$) ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.60$) ด้านการคัดกรอง ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.64$) และด้านการส่งต่อ ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.64$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า อยู่ระหว่าง 0.47 – 0.64 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ ประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

- 1) สถานศึกษาควรจัดทำแบบบันทึกและรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในภาพรวมแบบรายห้องหรือระดับชั้นเรียนในด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว เป็นต้น
- 2) ไม่ควรเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับหรือเรื่องส่วนตัวของนักเรียนโดยไม่จำเป็น
- 3) ควรมีการจัดระบบในการบริหารจัดการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ เช่น จัดทำในลักษณะฐานข้อมูลรูปแบบออนไลน์ และปรับปรุงฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม

ด้านการคัดกรอง

- 1) สถานศึกษาควรมีการคัดกรองนักเรียนเพิ่มอีก 1 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษโดดเด่นด้านในด้านหนึ่ง เมื่อเทียบกับกลุ่มอายุระดับเดียวกัน เพื่อจะได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพนั้นอย่างเต็มความสามารถ
- 2) คณะกรรมการดำเนินงานจะต้องประสานงานกับครูที่ปรึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดทำข้อมูลนักเรียนในที่ปรึกษาอย่างเป็นระบบและปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
- 3) ครูที่ปรึกษาควรมีการสื่อสารกับนักเรียนในแต่ละกลุ่มและผู้ปกครองอย่างระมัดระวังว่านักเรียนอยู่ในกลุ่มใดเพื่อป้องกันการล้อเลียนของเพื่อนหรือส่งผลกระทบต่อจิตใจของนักเรียน

ด้านการส่งเสริมและพัฒนา

- 1) สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่ม อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2) ภายหลังการจัดกิจกรรมควรมีการสรุปผล ประเมินผล ประเมินความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการดำเนินกิจกรรมในครั้งต่อไป

3) สถานศึกษาควรสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้ปกครองในการประสานความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองเพื่อร่วมมือกันในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา

1) สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหามากขึ้น โดยดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพิ่มเติมควบคู่กับกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ รวมทั้งปรับกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

2) ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว โดยเพิ่มบทบาทของครูแนะแนวในการดำเนินกิจกรรมเพื่อป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา

3) สถานศึกษาควรเพิ่มการสื่อสารและประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของการแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

ด้านการส่งต่อ

1) สถานศึกษาควรจัดทำแผนปฏิบัติการส่งต่อภายในและภายนอกเป็นรูปแบบเดียวกันอย่างมีระบบ

2) สถานศึกษาควรเพิ่มบทบาทของหน่วยงานภายนอกซึ่งสถานศึกษาได้ทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เช่น สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เพื่อให้สร้างความสัมพันธ์อันดี เกิดความร่วมมือและความสะดวกในการติดต่อประสานงานการส่งต่อนักเรียน

3) ควรมีการบันทึกข้อมูลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ และติดตามผลการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียนจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอในขณะดำเนินการช่วยเหลือ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับค่ามัธยผลคูณจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา ด้านการคัดกรอง และด้านการส่งต่อ

2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ มีแนวทางดังนี้

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย โดยเฉพาะ

การใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล และแบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในการคัดกรองนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนา หรือป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้ถูกทางและเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยสถานศึกษาควรจัดทำแบบบันทึกและรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในภาพรวม และไม่ควรเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับหรือเรื่องส่วนตัวของนักเรียนโดยไม่จำเป็น และควรมีการจัดระบบในการบริหารจัดการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน เช่น จัดทำในลักษณะฐานข้อมูลรูปแบบออนไลน์ ปรับปรุงฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม

2) ด้านการคัดกรอง

สถานศึกษาควรเพิ่มการคัดกรองนักเรียนอีก 1 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ เพื่อจะได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพนั้นอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้สถานศึกษาควรให้มีการคัดกรองนักเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ในการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล ติดตาม ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะสามารถส่งเสริมและพัฒนานักเรียนกลุ่มพิเศษหรือกลุ่มปกติ หรือป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์อย่างทันทั่วทั้งที่ ทั้งนี้สถานศึกษาและครูที่ปรึกษาควรมีการสื่อสารกับนักเรียนในแต่ละกลุ่มและผู้ปกครองอย่างระมัดระวังว่านักเรียนอยู่ในกลุ่มใดเพื่อป้องกันการล้อเลียนของเพื่อนหรือส่งผลกระทบต่อจิตใจของนักเรียน

3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา

สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในรูปแบบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่มมากที่สุด โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ งานระดับชั้นเรียน งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือกลุ่มงานอื่น ๆ ควรเพิ่มการจัด กิจกรรมการแสดงความสามารถของนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสมในวันสำคัญ เทศกาล หรือโครงการของสถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่เดิมแล้ว เพื่อเป็นเวทีให้นักเรียนได้แสดงผลงาน ความสามารถให้ผู้อื่นได้ชื่นชม สร้างความภาคภูมิใจและคุณค่าให้กับนักเรียน และภายหลังการจัดกิจกรรมควรมีการสรุปผล ประเมินผล ประเมินความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการดำเนินกิจกรรมในครั้งต่อไป นอกจากนั้นสถานศึกษาควรสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้ปกครองในการประสานความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองเพื่อร่วมมือกันในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4) ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน

สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหามากขึ้น โดยดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพิ่มเติมควบคู่กับกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ เช่น การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริม รวมทั้งปรับกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว โดยเพิ่มบทบาทของครูแนะแนวในการ

ดำเนินกิจกรรมเพื่อป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา เช่น คลินิกให้คำปรึกษา และมีการอบรมให้ความรู้ทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้นให้ครูที่ปรึกษา นอกจากนั้นสถานศึกษาควรเพิ่มการสื่อสารและประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของการแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และหลังจากที่มีการดำเนินการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาแล้ว สถานศึกษาควรมีการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบและติดตามนักเรียนอย่างใกล้ชิดเพื่อติดตามพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากการช่วยเหลือ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหาหรือสามารถส่งต่อนักเรียน/ข้อมูลนักเรียนได้อย่างทันท่วงที หากต้องมีการส่งต่อให้ได้รับการช่วยเหลือ และควรมีการประชุมกลุ่มทั้งในระดับคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมหน้า) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลซึ่งกันและกัน

5) ด้านการส่งต่อ

สถานศึกษาควรประสานงานทั้งในคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมหน้า) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ ข้อตกลง ขั้นตอน เกณฑ์การส่งต่อ และกำหนดรูปแบบการรายงานผลข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหาที่ต้องการส่งต่อภายในและภายนอกให้เป็นรูปแบบเดียวกันอย่างมีระบบ เพื่อสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการแก้ปัญหานักเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสถานศึกษาควรเพิ่มบทบาทของหน่วยงานภายนอกซึ่งสถานศึกษาได้ทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) อยู่เดิมแล้ว เช่น สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เพื่อให้สร้างความสัมพันธ์อันดี เกิดความร่วมมือและความสะดวกในการติดต่อประสานงานการส่งต่อนักเรียน เช่น การร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาหรือป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ปัญหานักเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมภายนอกสถานศึกษาของหน่วยงานภายนอกที่จัดขึ้น ทั้งนี้สถานศึกษาควรมีการชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนและผู้ปกครองยอมรับถึงเหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ที่ได้รับจากการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อให้เกิดความยอมรับในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และควรมีการบันทึกข้อมูลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ และติดตามผลการช่วยเหลือและแก้ปัญหานักเรียนจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอในขณะดำเนินการช่วยเหลือ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจาก กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ส่งเสริมดูแลสุขภาพจิตและพฤติกรรมของนักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดจุดเน้นเพื่อการพัฒนาโรงเรียนดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติตั้งแต่ปีพ.ศ.2550 จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ได้จัดทำเครื่องมือเอกสาร แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนจัดทำคู่มือสำหรับการดำเนินงานให้

สถานศึกษาใช้เป็นคู่มือการปฏิบัติงานตามรูปแบบที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน เป็นระบบ และเป็นรูปธรรม รวมทั้งมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ในกระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์จึงมีการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาปรับใช้ภายใต้บริบทของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน สภาพแวดล้อม และปัญหาต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อนักเรียน จึงมีการกำหนดนโยบายในการดำเนินงาน มีโครงสร้างคณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) ตามโครงสร้างการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีการจัดกิจกรรมตามแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้สำหรับการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด เพื่อวางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมและพัฒนาตามความถนัดและความสนใจ การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา นักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ นอกจากนี้สถานศึกษายังมีการส่งต่อนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วแต่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิพงษ์ พันทิวา ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรเพ็ญ จิระณัฐวิรุกุล ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย โดยเฉพาะการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล และแบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในการคัดกรองนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนา หรือป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้ถูกทางและเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยสถานศึกษาควรจัดทำแบบบันทึกและรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในภาพรวม และไม่ควรเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับหรือเรื่องส่วนตัวของนักเรียนโดยไม่จำเป็น และควรมีการจัดระบบในการบริหารจัดการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน เช่น จัดทำในลักษณะฐานข้อมูลรูปแบบออนไลน์ ปรับปรุงฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา ช่วงโชติ ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ของโรงเรียนระยองปัญญานุกูล สังกัดสำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรมีแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการประชุมชี้แจงครู และผู้ปกครองมีความเข้าใจตรงกัน นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ มีการกำกับติดตามผลพร้อมทั้งรายงานผลภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2) ด้านการคัดกรอง

สถานศึกษาควรเพิ่มการคัดกรองนักเรียนอีก 1 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึงนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษโดดเด่นด้านในด้านหนึ่ง เมื่อเทียบกับกลุ่มอายุระดับเดียวกัน เพื่อจะได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพนั้นอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้สถานศึกษาควรให้มีการคัดกรองนักเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ในการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล ติดตามประเมินพฤติกรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะสามารถส่งเสริมและพัฒนานักเรียนกลุ่มพิเศษหรือกลุ่มปกติ หรือป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์อย่างทันทั่วทั้งที่ ทั้งนี้สถานศึกษาและครูที่ปรึกษาควรมีการสื่อสารกับนักเรียนในแต่ละกลุ่มและผู้ปกครองอย่างระมัดระวังว่านักเรียนอยู่ในกลุ่มใดเพื่อป้องกันการล้อเลียนของเพื่อนหรือส่งผลกระทบต่อจิตใจของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิพงษ์ พันธิวา ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรดำเนินการแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิสา มาสุข ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ครูควรมีความรู้และความเข้าใจในการคัดกรองนักเรียน ครูควรวางแผนขั้นตอนที่ชัดเจนในการคัดกรองนักเรียนและโรงเรียนต้องมีเกณฑ์ที่กำหนดเป็นมาตรฐานเพื่อนำมาคัดกรองและแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริ โชคสกุล ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9 จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ครูควรศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนให้ครบถ้วน ในการแบ่งกลุ่ม ครูควรใช้ข้อมูลด้านอาชีพของบิดา มารดา และผู้ปกครองในการแบ่งกลุ่มนักเรียน ครูควรทำการคัดกรองอย่างต่อเนื่อง

3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา

สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในรูปแบบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่มมากที่สุด โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้งานระดับชั้นเรียน งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือกลุ่มงานอื่น ๆ ควรเพิ่มการจัดกิจกรรมการแสดงความสามารถของนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสมในวันสำคัญ เทศกาล หรือโครงการของสถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่เดิมแล้ว เพื่อเป็นเวทีให้นักเรียนได้แสดงผลงาน ความสามารถให้ผู้อื่นได้ชื่นชม สร้างความภาคภูมิใจและคุณค่าให้กับนักเรียน และภายหลังการจัดกิจกรรมควรมีการสรุปผล ประเมินผล ประเมินความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการดำเนินกิจกรรมในครั้ง

ต่อไป นอกจากนั้นสถานศึกษาควรสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้ปกครองในการประสานความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองเพื่อร่วมมือกันในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของอมร ปลื้มทอง ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า ควรได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะครูทุกคนในโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน โดยจัดให้มีกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข และได้แสดงออกตามความรู้ความสามารถ และตามแว้วอัจฉริยะของตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของพุลสิน เทียมตรี ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 27 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรจัดค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถ การแสดงออกของนักเรียนในแต่ละด้านอย่างสม่ำเสมอ

4) ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข้ปัญหา

สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหามากขึ้น โดยดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพิ่มเติมควบคู่กับกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ เช่น การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริม รวมทั้งปรับกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว โดยเพิ่มบทบาทของครูแนะแนวในการดำเนินกิจกรรมเพื่อป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข้ปัญหา เช่น คลินิกให้คำปรึกษา และมีการอบรมให้ความรู้ทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้นให้ครูที่ปรึกษา นอกจากนั้นสถานศึกษาควรเพิ่มการสื่อสารและประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของการแก้ไข้พฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และหลังจากที่มีการดำเนินการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข้ปัญหาแล้ว สถานศึกษาควรมีการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบและติดตามนักเรียนอย่างใกล้ชิดเพื่อติดตามพฤติกรรมของนักเรียนภายหลังจากการช่วยเหลือ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหาหรือสามารถส่งต่อนักเรียน/ข้อมูลนักเรียนได้อย่างทันท่วงที หากต้องมีการส่งต่อให้ได้รับการช่วยเหลือ และควรมีการประชุมกลุ่มทั้งในระดับคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอมร ปลื้มทอง ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นควรติดต่อหรือประสานงานกับผู้ปกครองในเบื้องต้น เพื่อทำความเข้าใจตรงกันกับปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันดำเนินการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข้ต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของจุติกรณ์ นิสสัย ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรสอบถาม

พุดคุยถึงสภาพแวดล้อมที่จะส่งผลต่อนักเรียน ดูแลเอาใจใส่นักเรียนใน ความรับผิดชอบอย่างเคร่งครัดและ
ควรวางระเบียบข้อบังคับให้นักเรียนปฏิบัติ

5) ด้านการส่งต่อ

สถานศึกษาควรประสานงานทั้งในคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมหน้า) คณะกรรมการประสานงาน
(ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ ข้อตกลง ขั้นตอน เกณฑ์การ
ส่งต่อ และกำหนดรูปแบบการรายงานผลข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหาที่ต้องการส่งต่อภายใน
และภายนอกให้เป็นรูปแบบเดียวกันอย่างมีระบบ เพื่อสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนให้เกิด
ประโยชน์สูงสุด และสถานศึกษาควรเพิ่มบทบาทของหน่วยงานภายนอกซึ่งสถานศึกษาได้ทำข้อตกลงความ
ร่วมมือ (MOU) อยู่เดิมแล้ว เช่น สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เพื่อให้สร้างความสัมพันธ์อันดี เกิด
ความร่วมมือและความสะดวกในการติดต่อประสานงานการส่งต่อนักเรียน เช่น การร่วมมือกับหน่วยงาน
ภายนอกในการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาหรือป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของ
นักเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมภายนอกสถานศึกษาของหน่วยงานภายนอกที่จัดขึ้น ทั้งนี้สถานศึกษาควรมี
การชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนและผู้ปกครองยอมรับถึงเหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ที่ได้รับ
จากการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อให้เกิดความยอมรับในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และควรมี
การบันทึกข้อมูลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ และติดตามผลการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียนจากผู้
ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอในขณะดำเนินการช่วยเหลือ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริดา พงษ์สวัสดิ์
ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี
ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรมีการชี้แจงให้นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงของการ
ส่งต่อนักเรียน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี เตยอ่อน ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล) ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรจัดอบรมให้ครูและ
บุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจต่อการส่งต่อนักเรียนและชี้แจงให้ผู้ปกครองนักเรียนได้ทราบถึง
เหตุผลที่แท้จริงของการส่งต่อนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. สถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และนโยบายในการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม
2. สถานศึกษาควรมีการประชุมจัดทำแผนปฏิบัติการหรือปฏิทินในการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละปีการศึกษา โดยกำหนดกิจกรรม ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเป็นแนวทางเดียวกัน
3. สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมและพัฒนาครู โดยการจัดอบรมให้ด้านความรู้และทักษะเกี่ยวกับการ
ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม พัฒนา

ป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาของนักเรียน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพูดคุยซึ่งกันและกัน
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดูแลนักเรียนมากที่สุด

4. สถานศึกษาควรมีการสรุปผล ประเมินผล ประเมินความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะในการ
ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ละปีการศึกษา โดยคณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย
คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) และคณะกรรมการดำเนินงาน
(ทีมทำ) ผู้ปกครอง นักเรียน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ประเมิน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไข พัฒนา
แนวทางการดำเนินงานในปีการศึกษาต่อไป

5. สถานศึกษาควรมีการปรับปรุงคู่มือ เอกสาร แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
นักเรียนให้มีความเป็นปัจจุบันสอดคล้องกับบริบทหรือสถานการณ์ของสังคมภายใต้กรอบแนวทางการปฏิบัติ
ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

รายการอ้างอิง

- จุติกรณ นิสสัย. "การศึกษาดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3." วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558.
- ปราณี เตยอ่อน. "การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล)." การ
ค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร,
2558.
- พรเพ็ญ จิระณัฐวีรกุล. "การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย."
การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร,
2561.
- พูลสิน เทียมตรี. "สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2559.
- โรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์. "รายงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2562."
เมษายน 2563.
- วุฒิพงษ์ พันทิwa. "สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2563.
- ศิริ โชคสกุล. "การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9 จังหวัดสมุทรปราการ."
งานนิพนธ์หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2562. กรุงเทพฯ: ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์, 2562.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. “ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.” เอกสารหลักสูตรอบรมแบบ e-Training หลักสูตรระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, 2558.

สุจิตรา ช่างโชติ. “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนระยองปัญญานุกูล สังกัดสำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ.” งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556.

สุธิดา พงษ์สวัสดิ์. “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี.” การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2561.

สุนิสา มาสุข. “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง.” งานนิพนธ์หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2560.

อมร ปลื้มทอง. “การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2559.

Best, J. W. **Research in Education**. 4th ed. New Jersey: Prentice-Hall Inc., 1983.

Likert Rensis. **New Pattern of Management**. New York: McGraw – Hill Book Company, 1961.

Lunenburg Fred C. and Allan C. Ornstein. **Educational Administration: Concepts and Practices**. 6th ed. CA : Wadsworth Cengage Learning, 2012.

